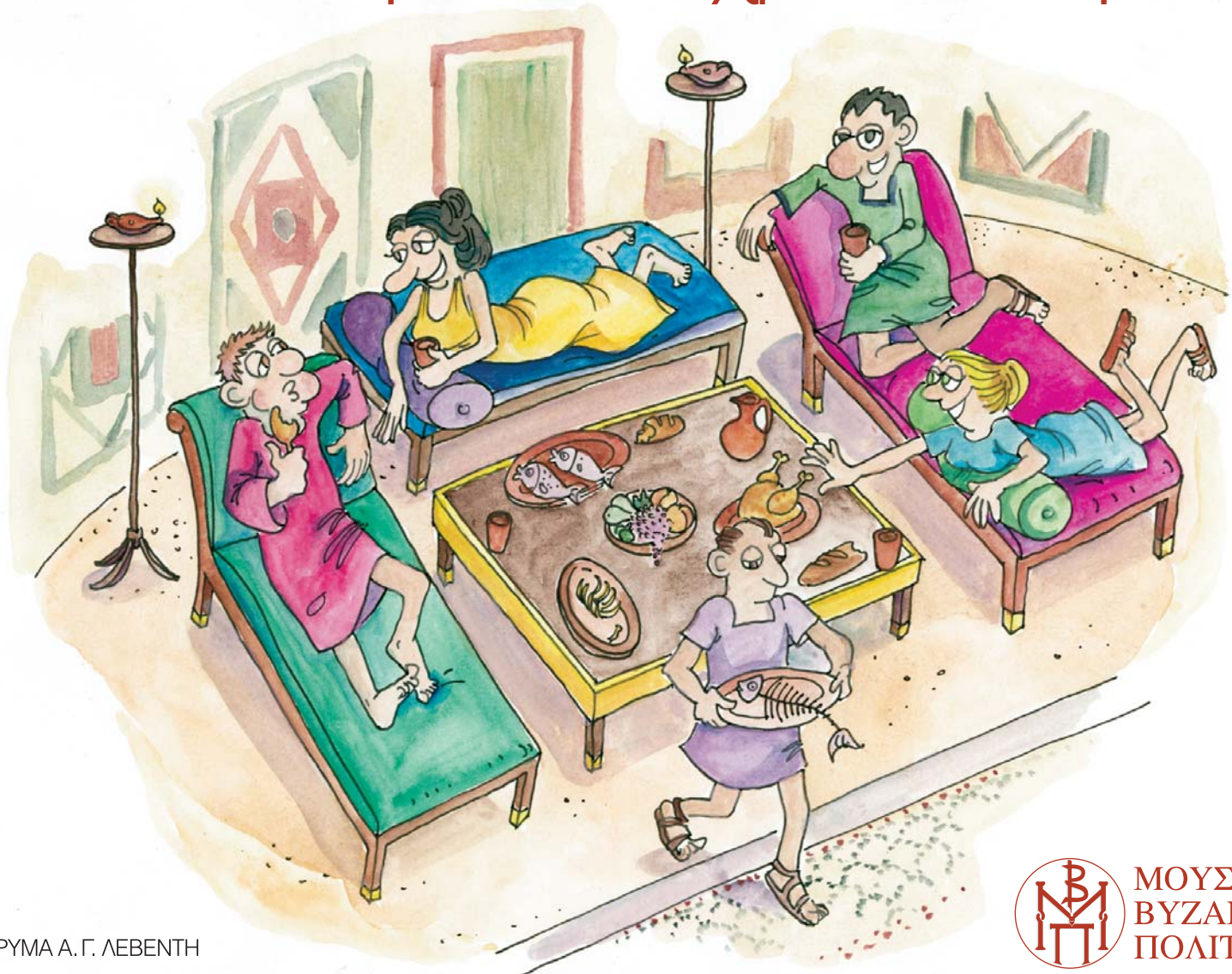


ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Όψεις της καθημερινής ζωής στην παλαιοχριστιανική εποχή



ΒΙΒΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΤΗ

ΧΟΡΗΓΟΣ: ΙΔΡΥΜΑ Α. Γ. ΛΕΒΕΝΤΗ

Βρισκόμαστε στην παλαιοχριστιανική εποχή.

Η εποχή αυτή ξεκινάει το 330 μ.Χ. (4ος αιώνας), όταν ο Μ. Κωνσταντίνος ιδρύει την Κωνσταντινούπολη, και διαρκεί ως τα μέσα του 7ου αιώνα. Πρόκειται για την πρώτη περίοδο της βυζαντινής ιστορίας.

- 1 Η Ελλάδα γίνεται ρωμαϊκή επαρχία [146 π.Χ.]
- 2 Γέννηση Χριστού [1 μ.Χ.]
- 3 Διάταγμα Μεδιολάνου - Διάταγμα Ανεξιθρησκίας [313 μ.Χ.]
- 4 Ίδρυση Κωνσταντινούπολης [330 μ.Χ.]
Μ. Κωνσταντίνος
- 5 Μ. Θεοδόσιος - Χριστιανισμός επίσημη θρησκεία του κράτους [379 - 395 μ.Χ.]
- 6 Χωρισμός της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας σε ανατολικό - δυτικό κράτος [395 μ.Χ.] Μ. Θεοδόσιος
- 7 Τέλος πρωτοβυζαντινής εποχής [7ος αι.]



Η κυρία Ιστορία μοιάζει πολύ μπερδεμένη! Ανακατεύτηκαν οι σελίδες της και δεν ξέρει τι να κάνει!
Βοηθήστε την λοιπόν να ξαναβάλει στη σωστή χρονολογική σειρά τις σελίδες με τα ιστορικά γεγονότα που κρατάει στα χέρια της.

Ρωμαϊκή ή βυζαντινή αυτοκρατορία;

Στο χάρτη μπορείτε να δείτε τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία στη μεγαλύτερή της έκταση. Βρισκόμαστε στα 330 μ.Χ., όταν ο Μ. Κωνσταντίνος κάνει πρωτεύουσα του κράτους την Κωνσταντινούπολη.



Το 395 μ.Χ. (4ος αι.) ο Θεοδόσιος χωρίζει το ρωμαϊκό κράτος στα δύο. Το ανατολικό τμήμα το δίνει στο γιο του Αρκάδιο, ενώ το δυτικό στο γιο του Ονώριο.

Ποια ήταν η πρωτεύουσα:

α. του ανατολικού τμήματος της αυτοκρατορίας;

Κωνσταντινούπολη

β. του δυτικού τμήματος της αυτοκρατορίας;

Ρώμη

Ποιο από τα δύο κράτη αποτέλεσε τη γνωστή σε μας σήμερα βυζαντινή αυτοκρατορία;

Ανατολικό τμήμα

Στην πραγματικότητα οι κάτοικοι της αυτοκρατορίας δεν χρησιμοποίησαν ποτέ τον όρο «βυζαντινή αυτοκρατορία». Οι ίδιοι ονόμαζαν τους εαυτούς τους Ρωμαίους, και την πρωτεύουσα του κράτους τους Νέα Ρώμη, Κωνσταντινούπολη και

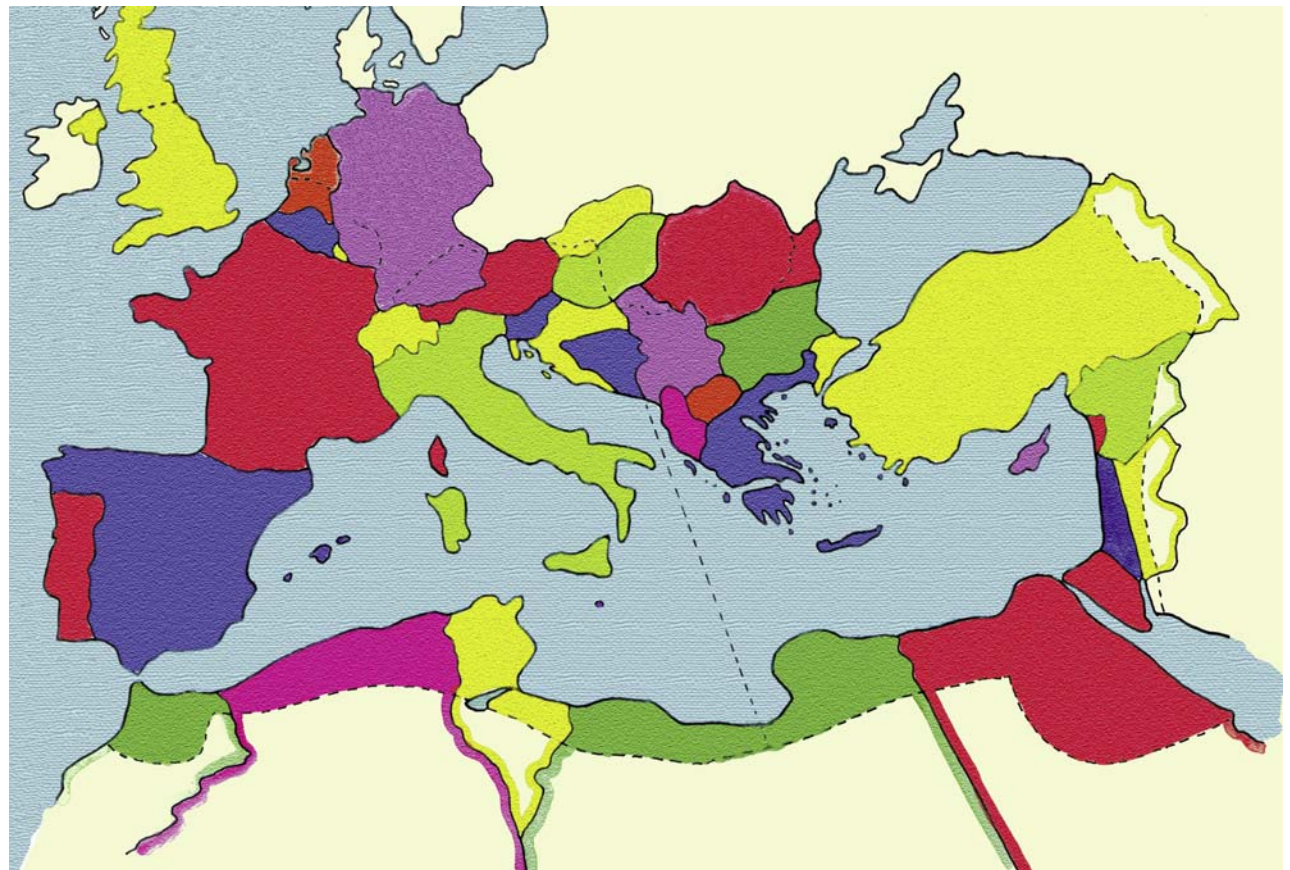
Βυζάντιο. Οι όροι «Βυζάντιο» και «βυζαντινός» χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά για όλη την αυτοκρατορία και τους κατοίκους της από τους ιστορικούς της Δύσης το 16ο αιώνα.

Βρείτε και γράψτε στο χάρτη τα ονόματα της παλιάς πρωτεύουσας του κράτους, της Ρώμης, της νέας πρωτεύουσας, της Κωνσταντινούπολης, καθώς επίσης και της Θεσσαλονίκης.

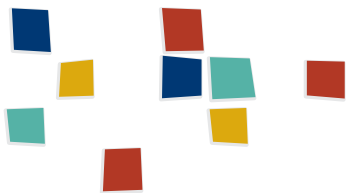
Η Κωνσταντινούπολη ιδρύθηκε στη θέση της αρχαίας πόλης Βυζάντιο. Το Βυζάντιο χτίστηκε στα 657 π.Χ., όταν Μεγαρείς άποικοι με αρχηγό το Βύζαντα έφτασαν στη Χρυσούπολη της Προποντίδας ψάχνοντας, σύμφωνα με χρησμό που τους έδωσε το μαντείο των Δελφών, την «πόλη των τυφλών». Κανείς δεν γνώριζε πού βρίσκεται η πόλη αυτή. Όταν ο Βύζαντας απελπισμένος ανέβηκε στην κορυφή ενός θαλασσόβραχου για

να ψάξει, είδε απέναντι από τη Χρυσούπολη έναν όμορφο τόπο, με επτά λόφους κι έναν κάμπο. Αμέσως κατάλαβε πως η πόλη των τυφλών ήταν η Χρυσούπολη: αυτοί που την έχτισαν δεν είδαν τον παράδεισο που κρυβόταν απέναντί τους για να χτίσουν εκεί την πόλη τους. Οι Μεγαρείς άποικοι πέρασαν απέναντι, όπου και έχτισαν την αποικία τους. Από το όνομα του αρχηγού τους την ονόμασαν Βυζάντιο.

Για να καταλάβετε πόσο μεγάλη είναι η ρωμαϊκή αυτοκρατορία την εποχή αυτή, δεν έχετε παρά να τη συγκρίνετε με το σύγχρονο χάρτη που βρίσκεται δεξιά.

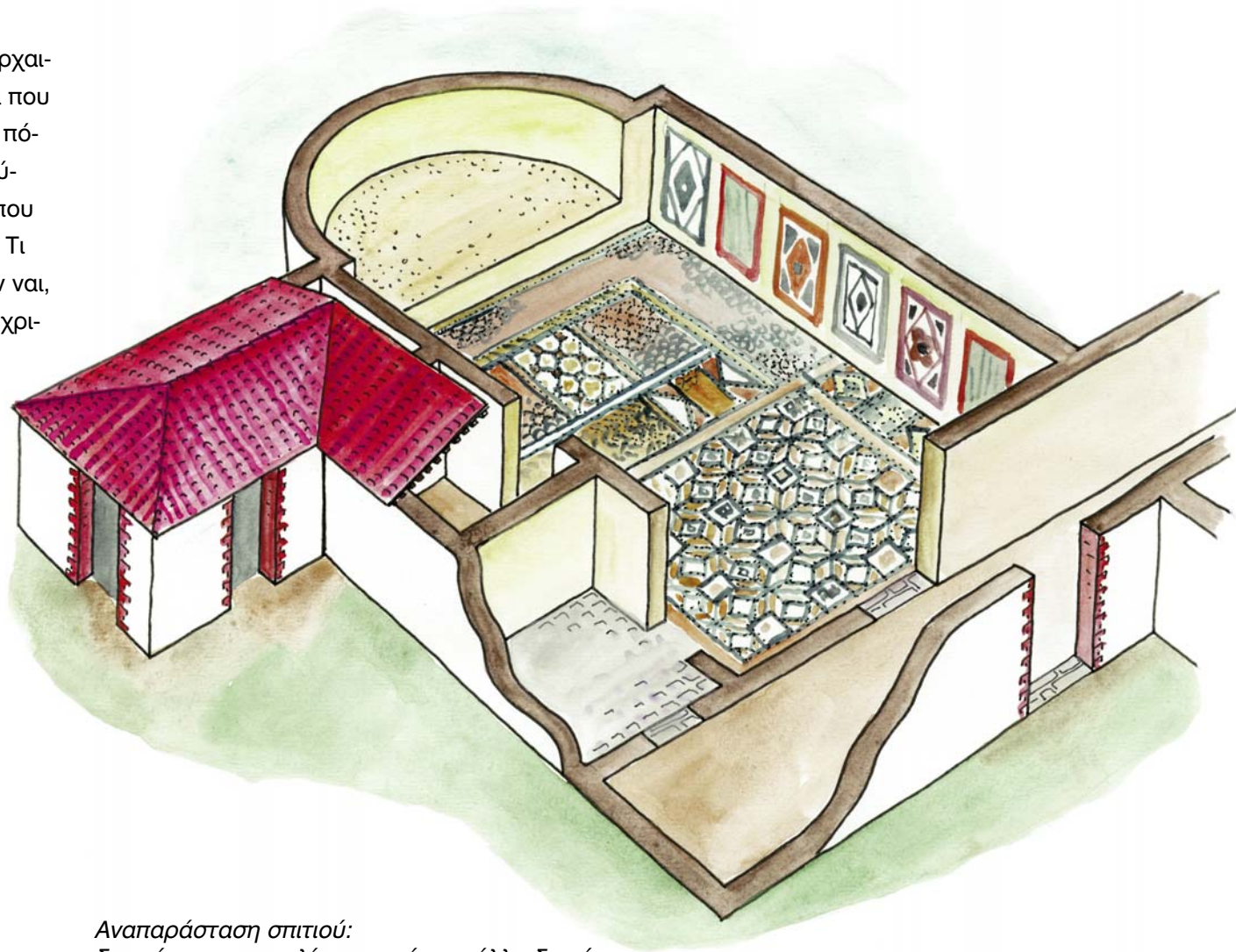


Βρείτε και γράψτε στο χάρτη τα ονόματα των σημερινών κρατών που βρίσκονται στη θέση των εδαφών της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.



Εργασία στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

Το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού ζητάει αρχαιολόγους για να καταγράψουν τα αντικείμενα που εκτίθενται στην αίθουσα «Παλαιοχριστιανική πόλη και κατοικία». Στη συνέχεια θα τα ερμηνεύσουν και θα τα συνδέσουν με τους χώρους που βρέθηκαν κατά τη διάρκεια των ανασκαφών. Τι λέτε; Μπορείτε να βοηθήσετε το μουσείο; Αν ναι, πηγαίνετε κατευθείαν στην αίθουσα «Παλαιοχριστιανική πόλη και κατοικία» και ξεκινήστε τη δουλειά. Στις επόμενες σελίδες θα βρείτε ειδικές φόρμες καταγραφής που θα σας βοηθήσουν στη δουλειά σας. Εάν έχετε άγνωστες λέξεις σχετικά με τα αντικείμενα του μουσείου μπορείτε να ανατρέχετε στο γλωσσάρι που υπάρχει στη σελίδα 15.



*Αναπαράσταση σπιτιού:
διακρίνεται το τρικλίνιο και κάποια άλλα δωμάτια.*

Στο κέντρο της αίθουσας, βρίσκεται το δωμάτιο ενός σπιτιού που βρέθηκε στην Άνω Πόλη της Θεσσαλονίκης. Το δωμάτιο αυτό, που ονομάζεται τρικλίνιο, ήταν ο χώρος για τα γεύματα. Πήρε το όνομά του από τις τρεις κλίνες (κρεβάτια) που βρίσκονταν στο ημικύκλιο. Στις κλίνες έτρωγαν οι προσκεκλημένοι ξαπλωμένοι. Οι άνθρωποι που έμεναν στο σπίτι αυτό χρησιμοποιούσαν αντικείμενα όπως αυτά που βρίσκονται στην αίθουσα της έκθεσης.



Σε τι χρησίμευαν οι κλίνες;

Στο να τρώνε ξαπλωμένοι οι προσκεκλημένοι

Με ποιο δωμάτιο του δικού μας σπιτιού αντιστοιχεί το τρικλίνιο;

Με το σαλόνι και την τραπεζαρία

Το τρικλίνιο της αίθουσας βρέθηκε **στην Άνω Πόλη της Θεσσαλονίκης**

ΚΑΡΤΕΛΛΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Τι σχήμα έχει το τρικλίνιο;

Ορθογώνιο και ημικυκλικό

Με τι είναι διακοσμημένοι οι τοίχοι και τα πατώματα;

Με τοιχογραφίες (οι τοίχοι) και με ψηφιδωτά (τα πατώματα)

Παρατηρήστε τα ψηφιδωτά. Με τι υλικά είναι φτιαγμένα;

Με μικρές πέτρες (ψηφίδες)

Περιγράψτε τα σχέδια και τα χρώματα στις τοιχογραφίες.

Σχέδια: Ορθογώνια, ρόμβοι, τρίγωνα, κύκλοι...

Χρώματα: Πράσινο, κόκκινο, μαύρο, καφέ...

ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ετοιμάστε ως αρχαιολόγοι μια διάλεξη, όπου θα παρουσιάσετε τα στοιχεία που καταγράψατε στο μουσείο και τις πληροφορίες που συλλέξατε. Χρησιμοποιήστε εικόνες και σκίτσα δικά σας ή του βιβλίου ως συνοδευτικό υλικό.

2. ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Γιατί το δωμάτιο αυτό ονομάστηκε τρικλίνιο;

Γιατί είχε 3 κλίνες στο ημικυκλικό τμήμα (υπήρχαν και άλλες κλίνες στο ορθογώνιο)

Σε τι χρησίμευε το τρικλίνιο; (παρατηρήστε το σκίτσο στη σελίδα 5).

Στο να τρώνε ξαπλωμένοι οι προσκεκλημένοι στα συμπόσια.

Το σπίτι αυτό ανήκει σε:

πλούσιο

φτωχό

Γράψτε δύο λόγους που να δικαιολογούν την απάντησή σας.

1 Είναι μεγάλο

2 Έχει πολυτελή διακόσμηση (τοιχογραφίες, ψηφιδωτά)

Τι άλλα δωμάτια θα είχε το σπίτι αυτό;

Υπνοδωμάτια, κουζίνα, αποθήκη, λουτρό...

Ποιοι έκαναν τις δουλειές στο σπίτι αυτό; (μαγείρεμα, σερβίρισμα φαγητού, καθάρισμα)

Άντρες Γυναίκες Δούλοι

3. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Με ποιους τρόπους διακοσμούμε εμείς τους τοίχους και τα πατώματα των δικών μας σπιτιών;

Τοίχοι: Χρώματα, κάδρα, αφίσες, ταπετσαρίες. ...

Πατώματα: Χαλιά, πλακάκια, ξύλο, μάρμαρο, μοκέτες...

Με ποιο δωμάτιο του δικού μας σπιτιού αντιστοιχεί το τρικλίνιο;

Με το σαλόνι και την τραπεζαρία

ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Το δωμάτιο αυτό έχει εμβαδόν 77μ². Ένα τέτοιο σπίτι μπορεί να είχε εμβαδόν από 800μ² έως και 1500μ². Μπορείτε να μετρήσετε και να βρείτε το εμβαδόν του δικού σας σαλονιού; Ρωτήστε στη συνέχεια τους γονείς σας να μάθετε πόσο είναι το εμβαδόν όλου του σπιτιού σας. Τι συμπεράσματα βγάξετε;

Το εμβαδόν του δικού μου σαλονιού είναιμ². Το εμβαδόν όλου του σπιτιού μας είναι μ². Συγκρίνοντας το τρικλίνιο και το σπίτι αυτό με το δικό μας σαλόνι και το δικό μας σπίτι καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι:

ΚΑΡΤΕΛΛΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Βρείτε τα λυχνάρια που εκτίθενται στην αίθουσα. Από τι υλικό είναι φτιαγμένα;

Από πηλό

Βρείτε τα κλειδιά που εκτίθενται στην αίθουσα. Πόσα είναι;

4 κλειδιά (2 μικρά και 2 μεγάλα) και 4 γάντζοι -εξαρτήματα πόρτας

Βρείτε τις κλειδαριές. Πόσες είναι;

Είναι δύο

Από τι υλικό είναι φτιαγμένα τα κλειδιά και οι κλειδαριές;

Από σίδηρο



2. ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Σε τι χρησίμευαν τα λυχνάρια; (παρατηρήστε το σκίτσο)

Στο φωτισμό

Τι χρειάζονταν για να λειτουργήσουν;

Λάδι και φιτίλι/κλωστή



Γιατί είναι μαυρισμένα στην άκρη;

Από τη φλόγα

Από τι άλλα υλικά μπορούσαν να είναι;

Από μέταλλο

Αν κάνατε ανασκαφή σε μια πόλη, πού θα βρίσκατε λυχνάρια;

Στα σπίτια, στα καταστήματα, στους ναούς, στους τάφους...

Σε τι χρησίμευαν τα κλειδιά και οι κλειδαριές;

Στην ασφάλεια

3. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Σήμερα εμείς χρησιμοποιούμε λυχνάρια;

Ναι
 Όχι

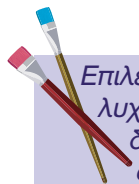
Αν όχι, από τι αντικαταστάθηκαν;

Από ηλεκτρικές λάμπες

Αν είχατε ένα λυχνάρι, πώς θα το χρησιμοποιούσατε;

Για διακόσμηση

Τα κλειδιά και οι κλειδαριές της έκθεσης μοιάζουν με τα δικά μας κλειδιά και τις κλειδαριές; **Μοιάζουν ως προς κάποια χαρακτηριστικά και διαφέρουν ως προς άλλα**



Επιλέξτε και ζωγραφίστε στη σελίδα 14, ένα λυχνάρι από την έκθεση ή άλλα δικά σας σε διάφορα σχήματα, π.χ. σε σχήμα ζώου ή φυτού.

ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ετοιμάστε ένα άρθρο για εφημερίδα, όπου θα παρουσιάσετε τα στοιχεία που καταγράψατε στο μουσείο. Χρησιμοποιήστε και σκίτσα δικά σας που θα συνοδεύουν το κείμενο.

ΚΑΡΤΕΛΛΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Βρείτε τα αγγεία που χρησιμοποιούνταν για το μαγείρεμα [τσουκάλια (=κατσαρόλες) και τηγάνια]. Από τι υλικό είναι φτιαγμένα;

Από πηλό

Τι χρώμα έχουν;

Καφέ και μαύρο

Κάποια απ' αυτά είναι μαυρισμένα. Γιατί;

Από τη φωτιά στην οποία μαγείρευαν

Έχουν καπάκι;

Κάποια έχουν και κάποια όχι



Έχουν διακόσμηση;

Ναι Όχι

Γιατί;

Έχουν οριζόντιες γραμμές, αλλά δεν έχουν ζωγραφικές παραστάσεις επειδή αυτές

θα καταστρέφονταν από τη φωτιά

2. ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Σε τι χρησίμευαν τα τσουκάλια;

Στο μαγείρεμα

Σε τι χρησίμευαν τα τηγάνια;

Στο τηγάνισμα

Από τι άλλο υλικό μπορεί να τα έφτιαχναν;

Από μέταλλο

Παρατηρήστε το μέγεθός τους και γράψτε για πόσα άτομα μπορούσαν να μαγειρέψουν στα τσουκάλια της έκθεσης.

Για 2 - 3 άτομα

Τα σκεύη αυτά ανήκαν σε

- πλούσιο σπίτι
 φτωχό σπίτι
 και στα δύο

Εάν ανήκαν σε πλούσιο σπίτι, ποιος τα χρησιμοποιούσε;

Οι δούλοι

Εάν ανήκαν σε φτωχό σπίτι, ποιος τα χρησιμοποιούσε;

Η νοικοκυρά

Εάν κάνατε ανασκαφή σε ποιο δωμάτιο του σπιτιού πιστεύετε ότι θα βρίσκατε τα σκεύη αυτά;

Στην κουζίνα

3. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Με ποια δικά μας σκεύη μοιάζουν τα σκεύη αυτά;

Με τις κατσαρόλες και τα τηγάνια

Από τι υλικό είναι τα δικά μας σκεύη;

Από ατσάλι

Σήμερα εμείς χρησιμοποιούμε σκεύη μαγειρικής από το ίδιο υλικό;

Ναι (π.χ. γάστρες), αλλά δεν είναι το κυρίως υλικό από το οποίο κατασκευάζονται τα μαγειρικά σκεύη σήμερα



ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

- Παρουσιάστε σε μια τηλεοπτική εκπομπή τα αποτελέσματα της έρευνάς σας. Φροντίστε για το εποπτικό μέρος (σκίτσα, φωτογραφίες κτλ.), όπως επίσης και για τα κείμενα που θα χρησιμοποιήσετε.



Σχεδιάστε ένα τσουκάλι στη σελίδα 14 και διακοσμήστε το

ΚΑΡΤΕΛΛΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Βρείτε τα πιάτα (πινάκια) που εκτίθενται στην αίθουσα (βρίσκονται σε δύο σημεία της αίθουσας).

Από τι υλικό είναι;

Από πήλό

Τι διακόσμηση έχουν;

Δεν έχουν διακόσμηση

Βρείτε τα κύπελλα που εκτίθενται στην αίθουσα.

Από τι υλικό είναι;

Από πήλό

Τι διακόσμηση έχουν;

Κάποια έχουν οριζόντιες γραμμές

Βρείτε τις κανάτες (οινοχόες).

Βρείτε δύο υλικά από τα οποία είναι φτιαγμένες.

Από πήλό και γυαλί

Τι διακόσμηση έχουν;

Κάποιες έχουν οριζόντιες γραμμές



Διαλέξτε ένα πινάκιο ή ένα κύπελλο της έκθεσης, σχεδιάστε το στη σελίδα 14 και διακοσμήστε το όπως θέλετε εσείς.

2. ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Σε τι χρησίμευαν τα πινάκια;

Στο φαγητό

Σε τι χρησίμευαν τα κύπελλα;

Στο να πίνουν

Σε τι χρησίμευαν οι κανάτες;

Στο σερβίρισμα των ποτών

Ποιο από τα δύο υλικά από τα οποία είναι φτιαγμένες οι οινοχόες χρησιμοποιήθηκε πρώτο;

Ο πήλός

Ποιο υλικό είναι πιο ακριβό;

Το γυαλί

Ποιο είναι πιο δύσκολο να κατασκευαστεί;

Το γυαλί

Ποιο είναι πιο εύθραυστο;

Το γυαλί

Από τι άλλα υλικά μπορούσαν να είναι κατασκευασμένα;

Από μέταλλο

Πού μπορεί να βρέθηκαν οι κανάτες αυτές;

σε πλούσιο σπίτι

σε φτωχό σπίτι

Εάν κάνατε ανασκαφή σε ποια δύο δωμάτια του σπιτιού πιστεύετε ότι θα βρίσκατε τις κανάτες, τα κύπελλα και τα πινάκια;

α. **Στο δωμάτιο που μαγείρευαν**

β. **Στο δωμάτιο που έτρωγαν**

3. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Από τι υλικά είναι τα δικά μας

α. πιάτα;

Πορσελάνη, πλαστικό, γυαλί...

β. κύπελλα;

Πορσελάνη, πλαστικό, γυαλί...

γ. κανάτες;

Πορσελάνη, πλαστικό, γυαλί...

Τα πινάκια, τα κύπελλα και οι κανάτες της έκθεσης σε τι μοιάζουν με τα δικά μας σήμερα;

Στο σχήμα

Σε τι διαφέρουν;

Στο υλικό



ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ετοιμάστε τον κατάλογο των αντικειμένων που βρήκατε με σχέδια δικά σας και κείμενα από τις πληροφορίες που συλλέξατε κατά τη διάρκεια της εργασίας σας στο μουσείο. Στη συνέχεια παρουσιάστε τον στους συμμαθητές σας.

ΚΑΡΤΕΛΛΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Βρείτε τους αμφορείς, τα μεγάλα αγγεία με τις δύο λαβές (βρίσκονται σε δύο διαφορετικά σημεία στο μουσείο).

Από τι υλικό είναι φτιαγμένοι;

Από πηλό

Τι σχήμα έχουν;

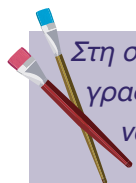
Κυλινδρικό, κωνικό, σφαιρικό

Τι χρώμα έχουν;

Καφέ, γκρι, λευκό...

Τι διακόσμηση έχουν;

οριζόντιες γραμμές (δεν έχουν ζωγραφική διακόσμηση)



Στη σελίδα 14 σχεδιάστε έναν αμφορέα και ζωγραφίστε επάνω του μια χαρακτηριστική εικόνα ώστε να καταλαβαίνουμε το περιεχόμενό του.

2. ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Παρατηρήστε προσεκτικά τους αμφορείς και σκεφτείτε τι περιείχαν μέσα: υγρά ή στερεά; Δικαιολογήστε τη απάντησή σας.

Περιείχαν υγρά ή στερεά μικρών διαστάσεων (π. χ. σπόρους) επειδή είχαν μικρό στόμιο

Ένας αμφορέας έχει κοχύλια κολλημένα επάνω του. Γιατί;

Γιατί έμεινε πολύ καιρό στη θάλασσα (από ναυάγιο)

Εάν κάνατε ανασκαφή, σε ποια δωμάτια του σπιτιού πιστεύετε ότι θα βρίσκατε τα αγγεία αυτά; **Στην αποθήκη**

Κάποιοι από τους αμφορείς βρέθηκαν σε ανασκαφές εκτός σπιτιού. Μπορείτε να σκεφτείτε πού μπορεί να βρέθηκαν;

Στη θάλασσα, στην αγορά, σε εργαστήρια κεραμικής, σε δρόμους (λόγω εμπορίου)



3. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Εμείς σήμερα δεν έχουμε αμφορείς. Τι «αγγεία» χρησιμοποιούμε στη θέση τους για αποθήκευση και μεταφορά;

Μπουκάλια, βαρέλια, τενεκέδες, βάζα...

Ονομάστε δύο υλικά από τα οποία φτιάχνουμε σήμερα τα δικά μας αποθηκευτικά σκεύη.

Πλαστικό, μέταλλο, ξύλο, γυαλί...

Τι βάζουμε εμείς μέσα στα δικά μας αποθηκευτικά σκεύη;

Γάλα, χυμούς, ζάχαρη, νερό...

Εάν είχατε έναν αμφορέα στο σπίτι σας πώς θα τον χρησιμοποιούσατε;

Για γλάστρα, για διακοσμητικό, θα τον πήγαινα στο μουσείο...

ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Γράψτε την ιστορία του αμφορέα με τα κοχύλια.

ΚΑΡΤΕΛΛΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Βρείτε τα υφαντικά βάρη. Από τι υλικό είναι;

Από πήλό

Βρείτε τις σακοράφες. Από τι υλικό είναι;

Από σίδηρο

Βρείτε τα ρούχα που εκτίθενται στο μουσείο. Τι σχέδια μπορείτε να διακρίνετε επάνω τους;

Ζώα, ανθρώπους...

Παρατηρήστε την εικόνα που υπάρχει στην αίθουσα με τους ανθρώπους της εποχής. Πιστεύετε ότι τα ρούχα της έκθεσης ανήκαν σε άντρα ή σε γυναίκα;

Και σε άντρα και σε γυναίκα

Γιατί δεν σώζονται πολλά ρούχα από την αρχαιότητα;

Γιατί το ύφασμα καταστρέφεται με το πέρασμα των χρόνων

Ζωγραφίστε και διακοσμήστε στη σελίδα 14 τα ενδύματα της εποχής (ή σύγχρονα ρούχα) με μοτίβα από τοιχογραφίες, ψηφιδωτά ή απ' ό,τι άλλο συναντήσατε στο μουσείο.

2. ΕΡΜΗΝΕΙΑ



Παρατηρήστε το σκίτσο της σελίδας και γράψτε σε τι χρησιμεύει ο αργαλειός.
Στην ύφανση (κατάσκευή υφασμάτων)

Σε τι χρησιμεύουν τα υφαντικά βάρη;

Στο να κρατούν τις κλωστές του αργαλειού τεντωμένες

Ποιος δούλευε στον αργαλειό;

Οι γυναίκες

Αργαλειό θα είχαν:

οι πλούσιοι οι φτωχοί και οι δύο

Εάν κάνατε ανασκαφή, σε ποια δωμάτια του σπιτιού πιστεύετε ότι θα βρίσκατε τα αντικείμενα αυτά;

Σε ειδικούς χώρους που χρησιμοποιούνταν ως εργαστήρια υφαντικής, σε δωμάτια γυναικών

3. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Σήμερα χρησιμοποιούμε:

- τον αργαλειό;

Όχι

- τα υφαντικά βάρη;

Όχι

- τις σακοράφες;

Ναι (σπάνια)

Από τι αντικαταστάθηκε ο αργαλειός;

Από κλωστούφαντουργικές μηχανές

Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές έχουν τα ρούχα της έκθεσης με τα δικά μας ρούχα;

Ομοιότητες:

Χρησιμοποιούμε και σήμερα μαλλί και λινό

Διαφορές:

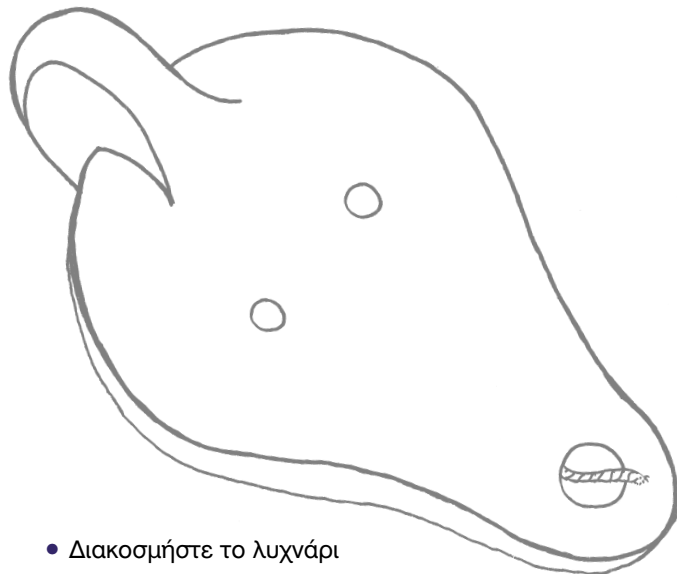
Χρησιμοποιούμε και συνθετικά υφάσματα, οι άνδρες και οι γυναίκες φορούσαν τότε παρόμοια ρούχα (χιτώνες)



ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Παρουσιάστε τα αποτελέσματα της έρευνάς σας σε μια ραδιοφωνική εκπομπή με τη μορφή συνέντευξης. Σκεφτείτε και τη μουσική που θα χρησιμοποιήσετε.

- Το μουσείο κάνει διαγωνισμό με θέμα «ένα αγγείο διηγείται την ιστορία του». Τα κείμενα που θα γράψετε θα πρέπει να τα στείλετε στο μουσείο για να βραβευτεί το καλύτερο. Περιμένουμε τις απαντήσεις σας το συντομότερο δυνατόν.
- Επιλέξτε ένα αντικείμενο του μουσείου, ζωγραφίστε το και χρωματίστε το με έντονα χρώματα. Ενώστε όλες τις ζωγραφιές και δημιουργήστε ένα μεγάλο κολάζ.
- Δημιουργήστε με την ομάδα σας το δικό σας εικονογραφημένο γλωσσάρι για τα εκθέματα του μουσείου με απλούς ορισμούς που απευθύνονται στους συμμαθητές σας.
- Φτιάξτε μαζί με τους συμμαθητές σας ένα δικό σας παιχνίδι με τις εικόνες των αντικειμένων που έχετε ζωγραφίσει.
- Ζωγραφίστε το ψηφιδωτό που σας άρεσε και στη συνέχεια ενώστε τις ζωγραφιές σας σε ένα μεγάλο κολάζ.
- Χωρισμένοι στις ομάδες σας σχεδιάστε σε μεγάλα χαρτόνια το δάπεδο του τρικλινίου. Διακοσμήστε το σχεδιάζοντας διάφορα μοτίβα. Στο σχολείο γεμίστε τα μοτίβα με περίεργα υλικά π.χ. σχοινί, μπαλάκια από χαρτί γκοφρέ, μεγάλα κομμάτια κόλλες γλασέ, σφουγγάρια και ό,τι άλλο σκεφτείτε εσείς.



- Διακοσμήστε το λυχνάρι

Λύστε το εικονόλεξο

The crossword puzzle consists of the following words:

- Vertical word 1: ΛΥΧΝΑΡΙΟΝ (Lamp)
- Vertical word 2: ΤΣΟΥΚΑΛΑ (Toukala)
- Horizontal word 3: ΑΡΓΑΛΕΙΟΣ (Argaleios)
- Horizontal word 4: ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΑ (Mosaic)
- Horizontal word 5: ΚΛΕΙΔΑΡΙΑ (Keys)
- Vertical word 6: ΨΗΦΙΔΩΤΟ (Mosaic)
- Vertical word 7: ΔΩΤΟ (Doto)

Τι έτρωγαν και τι δεν έτρωγαν οι βυζαντινοί

Στην εικόνα βλέπετε κάποια από τα τρόφιμα που έτρωγαν οι βυζαντινοί. Συγκρίνοντας την εικόνα με τη λίστα των τροφίμων, συμπληρώστε τον πίνακα για το τι έτρωγαν και τι δεν έτρωγαν.

ψάρια • κρέας χοιρινό • ντομάτες • πουλιά • κότες • τυρί • καλαμπόκι • φασόλια • αβγά • ψωμί • μαρούλια • πράσα • πατάτες • σκόρδα • μανιτάρια • καρότα • μήλα • λεμόνια • κακάο • αχλάδια • ρόδια • σύκα • καφές • σταφύλια • κεράσια • πορτοκάλια • τσάι • Ξηροί καρποί • γιαούρτι • ελιές



Έτρωγαν	Δεν έτρωγαν
Ψάρια	Ντομάτες
Κρέας χοιρινό	Καλαμπόκι
Πουλιά	Πατάτες
Κότες	Λεμόνια
Τυρί	Κακάο
Αβγά	Καφές
Ψωμί	Πορτοκάλια
Μαρούλια	Τσάι
Καρότα	
Μήλα	
Αχλάδια	
Ρόδια	
Σύκα	
Σταφύλια	
Κεράσια	
Ξηροί καρποί	
Γιαούρτι	
Ελιές	



Σελίδα για ζωγραφική



ΓΛΩΣΣΑΡΙ

αγγεία: γενική ονομασία για όλα τα σκεύη αποθήκευσης, μεταφοράς, φαγητού κτλ. όπως αμφορείς, πιάτα, πιθάρια, κύπελλα κ.ά. σκεύη

αλιευτικά σύνεργα: αντικείμενα που χρησιμοποιούνται στο ψάρεμα (η αλιεία = το ψάρεμα)

αμφορέας: μεγάλο πήλινο αγγείο με δύο λαβές και μικρό στόμιο για αποθήκευση και εμπόριο υγρών κυρίως αλλά και στερεών προϊόντων

εγχειρίδιο: μαχαιράκι, συνήθως πολεμικό όπλο

εξάγιο: γυάλινο μέτρο βάρους για τον έλεγχο του βάρους των χρυσών νομισμάτων

επίθημα κιονοκράνου: αρχιτεκτονικό τμήμα πάνω από το κιονόκρανο

επιρράμματα: κομμάτια από ύφασμα με σχέδια, που τα έραβαν πάνω σε ρούχα

επισκοπείο: συγκρότημα κτιρίων που περιελάμβανε την κατοικία του επισκόπου και άλλα διοικητικά κτίρια

επιτύμβια επιγραφή: επιγραφή συνήθως χαραγμένη πάνω σε ταφική μαρμάρινη πλάκα

επιτύμβιος: αυτός που βρίσκεται πάνω στον τύμβο, δηλαδή επάνω στον τάφο (τύμβος = τάφος)

καλλωπισμός: στολισμός, περιποίηση ομορφιάς

κιονόκρανο: αρχιτεκτονικό κομμάτι που τοποθετείται στην κορυφή ενός κίονα

κτητορική επιγραφή: επιγραφή που έχει το όνομα του κτήτορα, δηλαδή αυτού που πλήρωσε για να κτιστεί το κτίριο

μήτρα λυχναριών: καλούπι για να φτιάχνουν λυχνάρια

μικρογραφία: μικρή ζωγραφιά που βρίσκεται σε χειρόγραφα και επεξηγεί ή διακοσμεί το κείμενο

μυροδοχείο: μπουκαλάκι για μύρο, άρωμα

οινοχόη: κανάτα για κρασί

οξυπύθμενος: αυτός που έχει οξύ πυθμένα, μυτερή βάση

οστέινος: κοκάλινος, φτιαγμένος από κόκαλο (οστό= κόκαλο)

περόνη: διακοσμητική καρφίτσα για να κρατά τα ρούχα

πηνίο: καρούλι

πινάκιο: πιάτο

πυξίδα: αγγείο για κοσμήματα

σκυφοειδή: αυτά που μοιάζουν σαν σκύφοι, μικρά κύπελλα που το στόμιό τους είναι πιο φαρδύ από τη βάση

σπαθίον: έτσι λεγόταν στην πρωτοβυζαντινή εποχή ο οξυπύθμενος αμφορέας γιατί έμοιαζε σαν σπαθί

σταθμίο: σταθερό βάρος που χρησιμοποιόταν στις παλιές ζυγαριές για το ζύγισμα, ζύγι.

τρικλίνιο: αίθουσα υποδοχής και συμποσίων

τριχολαβίδες: τσιμπιδάκια για να βγάζουν τις τρίχες

υφαντικά βάρη: πήλινα βάρη όρθιου αργαλειού για να κρατούν τεντωμένες τις κλωστές

χειρόγραφο: κείμενο σε πάπυρο ή περγαμνή γραμμένο με το χέρι

χύτευση: διαδικασία κατά την οποία λιώνουμε το μέταλλο και το χύνουμε σε καλούπι για να πάρει το σχήμα που θέλουμε

ωτογλυφίδες: «μπασουνάκια» για να καθαρίζουν τα αυτιά ή για να ανακατεύουν αλοιφές για ιατρική και καλλωπιστική χρήση.

Βιβλία για παιδιά

Ρωμαϊκή εποχή

- Σ. Μακίβερ, *Αρχαία Ρώμη* (σειρά: Βιβλία γεμάτα γνώσεις), εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1997.
- Μαυροειδή-Παπαδάκη, *Μύθοι και θρύλοι της Ρώμης*, εκδ. Καστανιώτης.
- A. Ganeri, *Αυτοκράτορες και μονομάχοι και άλλα επαγγέλματα στην αρχαία Ρώμη*, εκδ. Σίρρις, Αθήνα 1999.
- S. James, *Αρχαία Ρώμη* (σειρά: Ματιές στην ιστορία), εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1993.
- Morley, *Περιπλάνηση σε μια ρωμαϊκή βίλα*, εκδ. Μοντέρνοι Καιροί, Αθήνα 1999.
- P. Ventura και G. Paolo Ceserani, *Πομπηία και η έκρηξη του Βεζούβιου* (σειρά: Αναζητώντας τους χαμένους πολιτισμούς), εκδ. Άμμος, Αθήνα 1992.

Βυζαντινή εποχή

- Τ. Κόλια, *...απ' των κάστρων τις Χρυσόπορτες* (Σειρά: Στους δρόμους του Βυζαντίου 2.), εκδ. Καλειδοσκόπιο, Αθήνα 1998.
- Θ. Μαρκόπουλου, *στο σχολείο ...με χαρτί και καλαμάρι*, (Σειρά: Στους δρόμους του Βυζαντίου 3.) εκδ. Καλειδοσκόπιο, Αθήνα 1999.
- Μ. Ντεκάστρο, *Το τέλος του Βυζαντίου*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 1995.
- Μ. Ντεκάστρο, *Βυζαντινή τέχνη, Οδηγός για παιδιά*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1990.
- Μ. Ντεκάστρο, *Διαβάζοντας τις βυζαντινές εικόνες*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 1999.
- Κ. Σίνου, *Στην πόλη του Αϊ Δημήτρη*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1982.
- Ε. Σταμπόγλη, *Πρόσκληση σε γεύμα* (Σειρά: Στους δρόμους του Βυζαντίου 1.), εκδ. Καλειδοσκόπιο, Αθήνα 1997.

Σχεδιασμός-κείμενα Εύα Φουρλίγκα, αρχαιολόγος - μουσειολόγος
Σταύρος Γρόσδος, εκπαιδευτικός
Γενική επιμέλεια Δημήτρης Ναλπάντης, αρχαιολόγος
Σχέδια Γιώργος Δημητριάδης, αρχιτέκτονας

Copyright Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού
Εύα Φουρλίγκα
Σταύρος Γρόσδος

Έκδοση Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

Παραγωγή εντύπου Θωμάς Γκινούδης

ISBN 960-86447-3-9

Θεσσαλονίκη 2003